

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

V. De Præsentatione Clerici ad beneficium vacans.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

gas de Pensionibus, cap. 6. num. 25.

71. Postremus ac præcipuus juris patronatus effectus patronique jus est facultas præsentandi clericum ad beneficium vel Ecclesiam vacantem: quæ ad tria hæcenus declarata patronatus jura potest & à DD. solet revocari: ad Honorem à Viviano cit. *Prax. lib. 1. cap. 2. n. 12.* cum tunc non levis prærogativa sit, institutionem Episcopi à suo arbitrio habere dependentem, can. *Decernimus, 16. q. 7.* Ad Onus; quia idoneum clericum investigandi curâ & sollicitudine gravat, Panormit. in c. *Quoniam 3. n. 12.* Ad Utilitatem; quia præsentatio, licet pretiò æstimabilis non sit, patrono tamen ad clericum ejus beneficiò sibi devinciendum servire potest. Unde

72. Dubium nascitur, an ergo Ecclesiam vel beneficium patronatum vacans Episcopus non valeat liberè conferre. Intra tempus ad præsentandum patrono à Jure præfixum regulariter id non posse: & contradicente vel ignorante patrono, ab Episcopo factam beneficii collationem seu clerici in eo institutionem irritam & perinde, ut re omnino integrâ, patroni præsentationi locum esse, explorati Juris est, can. *Decernimus, 16. q. 7. c. Illud 8. c. Ex insinuatione 14.* & cum Panormit. in c. *cit. n. 2.* & Felino in c. *Cum Beroldus 18. de Seni. & re judic. n. 8.* docent Rochus de Curte *V. Honorificum, n. 2.* Gonzalez in *Reg. 8. gloss. 56. n. 78.* Azor *p. 2. Inst. lib. 6. cap. 22. q. 4.* & Vallens. *Lib. 1. de Benef. cit. 4. n. 23.* quòd ejusmodi Ecclesiam vel beneficium liberè conferendi careat potestate; cum, qui ea sine prævia patroni præsentatione obtinent, perinde, ut violenti occupatores & injusti detentores ab Alexandro III. ad restitutionem sive eorum dimissionem faciendam moneri; & si monitio non proficiat, compelli jubeantur c. *Ex insinuatione cit.*

Neque, ejusmodi liberam institutionem, ut actus Jure validi quandoque sunt, solummodo rescissioni obnoxiam esse, evincitur; quòd c. *Illud cit. Irritanda* asseratur, phrasi, actus infirmitatem duntaxat, non Jure inductam nullitatem denotante; quia, ut aliàs non infrequenter, sic etiam c. *cit.* institutionem irritandam, hoc est, irritam nullamque declarandam asseri, rectè observat *cit.* Panormit. *n. 2.* Azor *q. 4. & Vallens. n. 23.*

Dixi tamen, *Reclamante*; quia, si patronus intra tempus illud non reclamaret sive contradiceret, ab Episcopo facta institutio sustineretur & convalesceret, Panormit. in c. *Ex insinuatione cit. n. 3.* & Garcias *cit. cap. 9. n. 232.* cum enim ejusmodi institutionis nullitas Jure inducta sit in favorem patroni spreti, istò vel expressè, vel saltem non contradicendò, tacitè in eam consentiente, tanquã valida à principio sustinetur: sicut eò contradicente pro irrita nullaque à principio habetur, Navarrus *Manual. cap. 23. n. 104.* & Lambert. *Lib. 2. p. 3. q. 5. art. 2. à n. 25.*

ARTICULUS V.

De Præsentatione clerici ad beneficium vacans.

SUMMARIUM.

74. *Natura Præsentationis,*
 75. *Procuratorem admittentis ex parte Patroni,*
 76. *Et ex parte ipsius etiam clerici præsentari:*
 77. *Cujus præsentia servè exigitur in institutione.*
 78. *Procurator instruendus mandato speciali,*
 B b b b 3

79. Ex

79. Et ad plura beneficia dandus est,
 80. Sine certarum personarum presentandorum expressione.
 81. Ad nondum vacans unicum beneficium dari nequit:
 82. Extra casum, quò patronus est abfuturus.
 83. Ad presentandum patrono Laico quatuor duntaxat:
 84. Ecclesiastico verò sex menses Jure sunt indulti.
 85. Sex menses utrique competunt in patronatu Mixto.
 86. Quò tempore lapsò beneficium liberè confertur:
 87. Nisi patronus vacationem ignorârit, aut aliter fuerit impeditus.
 88. In dubio vacationem ignorâsse præsumitur:
 89. Non etiam aliter fuisse impeditus.
 90. Tempus presentandi currit à momento ad momentum.
 91. Presentatio quòvis etiam feriatis die & notiu:
 92. Et quòvis etiam locò fieri potest.
 93. Idem laico currit lite pendente:
 94. Nisi litè trahatur ab Episcopo vel cum eo,
 95. Vel mora sit super ipso jure presentandi:
 96. Vel presentatio sortita non sit effectum:
 97. Vel tempus ab Episcopo,
 98. Aut à beneficii fundatore prorogatum,
 99. Vel etiam restrictum sit.
 100. Beneficium devolutum liberè confert Episcopus:
 101. Uti & cui institutio presentati competit jure speciali.

74. **P**resentatio est exhibitio personæ idoneæ ad Ecclesiam vel beneficium vacans Episcopo vel alteri, ad quem institutio pertinet, legiti-

mè facta, Rochus hæc Rubr. pr. 4. 3. & Garcias p. 4. de Benefic. cap. 1. n. 5. 4. ut clerico presentato jus ad Rem & pro sua in Ecclesia vel beneficio institutione Actionē tribuat, ab eo in sua personæ exhibitionem consentiente intra legitimum tempus acceptata esse debet, Zerola Prax. Episc. V. Jus ad Rem, n. 2. cit. Garcias cap. 3. n. 11. & Palao tract. 13. disp. 2. p. 1. n. 7. Ubi

Dubium est primò, an presentatio fieri queat per procuratorem; ut neque ipsius patroni, neque clerici ab eo presentati presentia desideretur. Et illius quidem sive patroni presentiam minimum necessariam esse, liquet; quod presentatio ab eo fieri queat per literas, ut non obscurè desumitur ex can. 1. can. Ordinationes 2. disp. 84. & aperte habetur in noscitur 6. de lit. que à Pralat. ibi, per se vel per literas personas idoneas Episcopi presentant, & Clement. 1. V. Presentans, de Excess. pralat. Glossa in c. 11. de Re literas, Panormit. ibid. n. 3. Tullius Prax. V. Presentatio, concl. 592. n. 24. & Barbosa de Offic. Episc. alleg. 72. n. 116. Cui non etiam per procuratorem?

Presentati presentiam personalem ad valorem presentationis exigit, DD. communis est sententia, antiquò Decretalium & Concilii Tridentini novissimò Jure suffulta; cum illo personalis presentia presentati aperte exigatur c. Cum plantare 3. de Privileg. cujus §. Invisis Exemptis præcipitur; ut in Ecclesiis plenè jure ad ipsos pertinentibus instituendos presbyteros Episcopi representent: quò postremò verò corporalis presentia denotatur, 1. Consensanum §. C. Quomodo & quando jud. Tiracuell. de Jure Mariti gloss. 6. n. 31. & Selva p. 3. de Benefic. q. 6. n. 7. Illud autem, sive Tridentini decreta verant; ne Episcopi à presentibus ad parochias presentatos admittantur.

tant, nisi à deputatis examinatos & idoneos repertos, *Sess. 24. cap. 18. §. Cum verò, de Reformat.* idemque de quibusvis beneficiis statuit *Sess. 7. cap. 13. de Reformat.*

76. Sed utrumque hoc communis doctrinæ fundamentum speciosum magis quam solidum est; Prius depromptum ex *c. Cum & plantare cit.* quòd, licet verbò *Representent* corporalis præsentia denotetur, non tamen necessariò denotetur hujusmodi præsentia ipsius præsentati, sed vel ipsius vel ab ipso deputati procuratoris: eademque non exigatur ad præsentationem, sed solummodo ad præsentati institutionem, ut rectè observat *cit. Palao n. 6. in fine.* Posterius etiam; quia eadem ad illam, non ad illam sive præsentationem exposcitur à Tridentino; cum, si præsentatio facta sit intra tempus à Jure præscriptum, subsistat: licet istò jam elapsedò præsentatus examinetur & tanquam idoneus ab Episcopo instituat.

78. Quare *cit. Palao cum Panormit. in c. Ea noscitur cit. n. 3. Azor p. 2. Instit. lib. 8. cap. 21. q. 6.* & aliis pro valida habet præsentationem factam per procuratorem; eumque quòd examen, ut dictum, à Concilio solum exigatur pro forma, non ipsius præsentationis, sed hanc securæ institutionis, & quidem in beneficiis parochialibus, non generatim in omnibus, ut plerique observant: tum verò; quòd, si persona notoriè idonea, ejusve idoneitas per examen ante præsentationem susceptum certò cognita sit, illam sublequens examen verisimiliter pro ipsius etiam institutionis forma non exigatur; quia in notoriis forma & solennitas Juris remissa censetur, *arg. can. Manifesta, 2. q. 1. c. Ad nostram 21. de Jurejurando, & Clement. Pastoralis 2. de Sent. & re judic. &c.*

79. Dubium secundò est, an ad præsen-

tandum procurator dari valeat ante indutam beneficii vacationem. Certum est primò, non posse sine speciali mandato; cum præsentatio liberalitas & species quædam sit donationis, speciale mandatum exposcens, *c. fin. de Offic. Vicar. in 6. Panormit. in c. fin. de Concess. præb. non vac. n. 5. & Rochus V. Honorificum, q. 5.* Certum est secundò, cum hujusmodi etiam mandato à patrono etiam præsentate & non impedito, ad clericorum præsentationes occurrentibus beneficiorum vacationibus faciendas procuratorem dari generaliter posse saltem, si eum dantis Patronatus plura beneficia sint subjecta; quòd id ullo Jure prohibitum non reperitur, *Joan. Andr. in c. fin. cit. Lambert. hinc Rubr. lib. 1. p. 2. q. 4. art. 3. Azor p. 2. Instit. lib. 6. cap. 21. q. 6. Garcias cit. cap. 1. n. 19. Laimanin c. fin. cit. n. 3. & Barbosa n. 6.* Certum est tertio, hujusmodi etiam 80.

generali procuratori committi non posse ad certum incertumve beneficium præsentationem certarum personarum expressarum, *arg. c. Relatum 3. & c. Ex tenore 13. de Concess. præb. ne talibus personis, certi incertive beneficii proximè vacaturi consequendi spe sibi facta, ansa præbeatur captanda vel optanda mortis alienæ, ut ad Rubr. cit. n. 11. est dictum.*

81. Quare dubitatio solummodo procedit de patrono, cujus juri unicum beneficium subest, an ad id, cum vacarit, clerici idonei præsentationem, certà personam non expressam, committere possit: cui ansam præbet *c. Constitutus 11. de Concess. præb. non vac.* ex cujus decisione irrita est commissio juris conferendi certum ac determinatum beneficium ab Episcopo facta; quòd eam commissione captanda vel optanda mortis alienæ occasio præbeatur; cum is, qui certo viventis beneficio inhaeret, amicum aliquem subornare possit, ut à collatore (eadem ratio est patroni) id bene-

- ad beneficium conferendi vel clericum ad id, cum vacarit, præsentandi facultatem impetret; itaque collationis vel præsentationis ab illo obtinendæ fiducia alienæ mortis votum aut in eam machinandi consilium concipere possit, ut *ad Rabr. cit.* dictum est *n. 15.* Rationi huic non nihil nec nimium tribuendum; & patrono, cujus juri unicum & necdum vacans beneficium obnoxium est, ad illius vacaturi præsentationem procuratorem constituendi facultas regulariter quidem deneganda, sed excipiendus est casus, quò ille jam procul abfens aut abfuturus est, & verisimiliter timet; ne ipso in remoris agente beneficium vacet; tali enim casu procuratori non solum generali ad omnia negotia deputato, sed speciali etiam, clericum, cum beneficium vacarit, præsentandi potestatem committi de consensu Ordinarii posse, cum Panormit. *in c. cit. n. 6. cit. Rocho q. 5. & Lambert. art. 3. docet Corradus Lib. 4. Prax. Benef. cap. 2. n. 23.* Ratio est; quod tali casu, sicut cæteris rebus suis superesse, sic etiam præsentandi jus exercere per seipsum non possit; ut locus sit beneficio, rebus suis superesse per se non valentibus, indulto *l. 1. §. 2. & 3. ff. de Procurat.*
83. Dubium tertio est de tempore, ad præsentandum competente patronis. Qua in re, licet idem patrono utrique, & laico non minus quam Ecclesiastico competere, primò occurru videri possit, Jure tamen proditum inter illos est discrimen, & laico quatuor duntaxat, *c. Quoniam 3. & c. Cum propter 27.* Ecclesiastico verò sex mensium spatium indultum est *c. Eam te 22. & c. Unico, §. Verum, in 6.* quam inter illos differentiam Æquitatis ratio exposcebat; Cum enim patronus laicus variare & præsentato uni alterum, & verisimiliter plures, superaddere valeat, *c. Quod autem 24.* quod Ecclesiastico de-
- negatur, *c. Cum autem cit.* argue in super iste sive Ecclesiasticus, scienter præsentans indignum, præsentandi jure pro ea vice privetur, idque pro ea vice devotatur ad superiorem, *c. Sicut 2. de Suppl. neglig.* ab illo verò sive laico, scienter præsentans indignum, præsentandi jus pro ea vice amitti, ullo Jure expressum non reperitur; sed intra quadrimetris alium idoneum præsentare permittitur *c. Cum vos 4. de Offic. Ordin. ut in ipsius c. text. cum Glossa V. Minus idoneus, notant Joan. Andr. n. 1. Imola n. 3. Barbosa n. 2. & Fagnanus n. 46. id firmans S. Congreg. Card. Interp. declaratione; quod si patronus præsentatione indigni præsentandi potestatem pro ea vice amitteret, *c. cit.* Episcopus monendus fuisset; ut Ecclesiæ, ad quam minus idoneum laicus præsentare, ad doneo Ecclesiæ statim ipse provideret; non; ut constitueret Oeconomum, qui beneficii fructus collectos custodias & fructus successoribus reservet, Laiman *n. 1. cit. n. 1.* Cum, inquam, hæc ita æquitatis poscebat, ut ad præsentandum Ecclesiastico patrono majus temporis spatium concederetur, & quadrimetris, laico competenti, bimetris superadderetur; ut ita in uno gravatus in alio relevaretur, *c. 1. de Præbend. & l. Eam qui 3. ff. de Jurejurando, Vivianus in c. Illud, Verum, in 6.**
- Dubium quarto est, quantum temporis ad præsentandum habeat patronus laicus, quando est Ecclesiastici comparatus. Ratio dubitandi est; quia tali casu variatio laico permittitur; licet ea non competat Ecclesiastico. Unde laico quatuor duntaxat mensium spatium concedit Palao *tratt. 13. disp. 2. p. 5. n. 2.* quantumvis Ecclesiastico sex menses concedantur.
- Sed, sicut communior, sic verior etiam est sententia Glossæ *in §. Verum cit. Lambert.*

Lambertini Lib. 2. p. 2. q. 1. art. 3. Garcia p. 5. cap. 9. cit. n. 210. Selva p. 3. de Benef. q. 21. n. 18. & Barbosa cit. alleg. 72. n. 131. eò casu etiam laico sex menses indulgentium, propter communionem cum Ecclesiastico. Rationem reddunt; quòd, cum res communis omnino indivisa aut non facile dividua est, æquitas postulet; ut focus quoad eam privilegiatus (saltem dignior, arg. c. Quod in dubio 3. de Consecrat. Eccles.) ad se trahat non privilegiatum, & hic commodum consequatur à communione cum illo, arg. l. Quemadmodum 10. ff. Quemadmodum servit. amitt.

Neque obstat; quòd laicus ad se Ecclesiasticum non trahat quoad variationem; quia ab hoc illi sola commoda, non etiam incommoda communicantur, Zoccius ad hanc Rubric. n. 47. ob specialem favorem juris Patronatus secularis, cui ab Ecclesia non facile derogatur, Fagnanus in c. Quoniam cit. n. 11.

86. Quod si patronus laicus intra quatuor, Ecclesiasticus intra sex menses, ad Ecclesiam vel beneficium vacans presentare, hoc est, Episcopo vel alteri instituendi jus habenti clericum à se designatum offerre (non tantum designare, aut designato presentationis literas dare, Franc. in §. Verum cit. n. 1.) neglexerit, pro ea vice presentandi potestatem amittit; ut Ecclesia vel beneficium ab Episcopo vel alio instituendi jus obtinente conferri pro ea vice liberè possit, c. Quoniam & cit. Neglexerit, inquam; quia patrono ignorantia, Republica vel alia causa necessaria absentia, incarceration, tutum accessum ad Episcopum non habenti, excommunicationis aliòve legitimo Juris aut facti impedimento detento à Jure indulgentium quatuor aut sex mensium tempus non currit, c. Quia diversitatem s. de Consecr. prabend., eamque ob causam di-

fos menses non à vacationis, per obitum, renuntiationem, privationem &c. inducta, sed illius nota, sive à patronis, non quomodocunque, sed certò cognita die inchoandos & computandos, cum Beroio in c. Quoniam cit. n. 54. Franco §. cit. n. 2. monent cit. Rochus V. Honorificum, q. 27. Garcia p. 10. cap. 2. n. 34. & DD. Rotaque decif. allegatis, Barbosa cit. alleg. 72. n. 13. Ratio est; quia privatio potestatis presentandi & beneficiorum devolutio Jure introducta est in odium & poenam negligentia, c. Quia diversitatem cit. ibi; Contra negligentes: is autem, qui vacationis notitiam non habet, aliòve legitimo impedimento detinetur, negligens dici non potest, Panormit. in c. cit. n. 3. Flamin. Lib. 11. de Resignat. q. 13. n. 11. & Gutierrez Lib. 1. Q. Q. Canon. cap. 28. Unde

Dubium quintum nascitur de impedimenti probatione: cujus onus patrono indiscriminatim imminere, suadet ratio; quòd generaliter probatio incumbat ei, qui aliquid affirmat, l. Ei incumbit 1. ff. de Probat. Sed hæc in re locus est distinctioni inter ignorantiam & alia impedimenta; cum enim, ubi scientia non probatur, ignorantiam præsumi, Juris Regula sit 47. in 6. vacationem Ecclesie vel beneficii inductam patronus ignorasse præsumendus est, si ejus notitiam habuisse non probarit is, qui beneficium ob patroni negligentiam ad se devolutum præterdit, cit. Vivianus cap. 2. n. 9. Garcia n. 34. & Barbosa alleg. 72. n. 136. Alia verò impedimenta probandi onus fere incumbit ei, qui illorum aliquò se à presentatione fuisse impeditum, asserit, cit. Palao n. 5. cum talia fere consistant in facto: factum autem regulariter non præsumatur, sed sit probandum, l. In bello 12. §. 2. ff. de Captiv. & postlim. Tuschus Practic. V. Factum, conclus. 10. à n. 1. & Menoch.

C c c c c

Menoch.

Menoch. *Lib. 6. præsumpt. 14. à n. 1.* Quia in re tamen merito excipiuntur Reges aliique Principes supremi; hi enim, quò minus ad sui patronatùs beneficia clericos præsentent intra quadrimestre, multitudine occupationum bellique & pacis negotiis impediti præsumuntur, *citt. Garcias n. 34. in fine & Barbola n. 37.*

90. Quamvis autem patrono legitime impedito tempus non currat, cessante tamen legitimo impedimento, quatuor aut sex mensium tempus continuum est; ut Primò ab ipso vacationis notæ die, imò hora & momento ad momentũ currat, & v.g. primò Januarii die, horâ, & istius momentò, quò vacatio innotuit, ad Ecclesiam vel beneficium à patrono, si laicus usque ad Maji, & si Ecclesiasticus sit usque ad Julii primam diem horæque octavæ idem momentum fieri possit, etiamsi annus sit bissextilis, *citt. Garc. cap. 2. n. 43. & Palao cit. n. 4.*

91. la p. 5. n. 4. Secundò; ut eadem fieri queat diebus ex quacunque causa feriatas, ac proinde festivis Nativitatis & Resurrectionis Domini diebus; cum sit actus extrajudicialis sapiatque spiritualitatem, Vivianus *ad hanc Rubr. Lib. 7. cap. 1. n. 5. & Palao cit. n. 4.* Tertiò, ut fieri possit horis tam nocturnis quam diurnis, eoque, cujus obitu Ecclesie vel beneficii vacatio inducta est, necdum sepultò, *citt. Garcias cap. 1. n. 38. & Corradus Lib. 4. Prax. Benef. cap. 2. n. 80.*

92. Eadem præsentatio, sicut tempore, sic etiam locò quòcunque, etiam extra territorium instituentis, & ubicunque iste reperitur, fieri potest; cum actus sit extrajudicialis, qui extra proprium territorium exerceri potest, Vivianus *cit. cap. 1. cit. n. 9. & Gonzalez ad Reg. 8. gloss. 62. n. 8. & Corradus cit. cap. 2. n. 84.* cessante saltem contradictione; cum, si præsentato vel patrono super præsentatione moveretur lis, institutioni præ-

mittenda cognitio judicialis neque die feriato neque extra territorium instituentis fieri possit, *arg. c. fin. de Constitut. in 6. & l. fin. ff. de Jurisdic. cit. Vivianus n. 9. Barbola n. 147. & Corradus n. 84.*

Dubium sextò est, an, licet inter patronos pendente, tempus currat; ut et intra quatuor, si laicus; vel intra sex menses, si Ecclesiasticus sit, non finit, beneficium liberè conferri ab Episcopo possit. Non quidem, si lis sit super juris patronatùs proprietate, & litigantium alteri in possessione; tali enim casu ab illo clericum intra quatuor aut sex menses præsentari & præsentatum institui, etiam si pendente, posse, cum Innocentio aliique dictum est supra n. 42.

Sed, si lis super juris patronatùs quasi possessione; vel, si super proprietate quidem sit, sed neuter sit in possessione; aut etiam, si convenire nequeam in personam præsentandi. Quibus casibus præsentationem patroni etiam post quadrimestre aut semestrem competere, habet ratio; quòd Jure indultum tempus non currat, nisi negligentibus, *c. Quia dicitur sitatem cit. & c. Ne pro defectu 41. de Elect. cum nemo sine culpa suo jure privandus sit & puniendus, Reg. Nemo 21. in 6. negligens autem dici nequeat is qui agit, arg. l. Contra majores 16. juncti Glossa C. de Inoff. testam.*

Nihilominus statuendum est, tunc casu beneficium perinde, ut ob negligentiam devolutum, ad liberam collationem Episcopi pertinere, propter claras decisiones *c. Quoniam 3. in fine. c. Si vero 12. c. Eam re 22. & c. Cum propter 27. ibique Interpp. & DD.* Ratio id statueredi magna fuit; ne, frequenter & læpeteremere excitatis ac plerumque diu protractis litibus, Ecclesie magnò periculò animarum & rerum etiam temporalium damnò nimis diu vacarent, causæ, & læpeterem.

etiâ culpâ ipsorum Patronorum, Vivianus in c. *Quoniam* cit. in fine, Covarruvias *Prætic. cap. 36. n. 7.* Gonzalez ad Reg. 8. gloss. 51. n. 112. Garcias cit. cap. 9. n. 217. & Barbosa cit. alleg. 72. n. 161.

94. Tria tamen hęc locò notanda sunt.

Primum est; quòd c. *Quoniam* & aliorum c. cit. dispositio, tanquam à communi Jure exorbitans, ac proinde odiosa, ad alios casus non sit trahenda, Panormit. in c. cit. n. 7. & ibi Barbosa n. 6. Quare ea non procedit Imprimis casu, quò patroni intra tempus ad præsentandum sibi concessum sua jura deduxerunt, & Episcopum requisiverunt; ut controversiam definiret: sicut & casu, quò lis verteretur inter patronum & Episcopum, illò beneficium liberum, illò verò id patronatum esse contendentibus; utriusque enim hęc casu, & priori quidem cum Marescotto *Var. Resol. Lib. 1. cap. 84.* posteriori verò cum Panormit. in c. *Cùm* var. 4. de *Off. Ord. n. 7.* tempus patronis non currere & litis eventum expectandum, tradit Vivianus cap. 3. n. 6. & 16. quia aliàs Episcopus malitiosâ sententiæ dilatione jus conferendi consequi, aut frivola litis protelatione adversarium vincere absque sententia posset, ut advertunt Panormit. l. cit. & Palao cit. p. 5.

97. Deinde eadem dispositio non procedit casu, quò lis est inter duos vel plures præsentatos, eorum quòvis se alteri præferendum contendente; tali enim casu de utriusque jure cognoscendum & pro eo, qui potiori gaudet, est pronuntian- dum, Vivianus cap. cit. n. 6. & Barbosa alleg. cit. n. 140. §. *Quartus.* Demum, si non de præsentandi, sed eligendi, conferendi aliòve simili jure controversia sit; cùm, si hoc fiat ob litis motu ultra præfixum à Jure tempus protraheretur, eligendi jus litigantibus perire

& devolutionem ad superiorem fieri, in c. *Quoniam* cit. merito negent Joan. Andr. n. 7. Panormit. n. 6. & Fagnanus n. 21.

Alterum est; quòd, si præsentatio 96. in tempore facta non consequatur effectum, vel ex factò Ordinarii, vel quòd præsentatus eam non acceptarit, vel acceptatæ renuntiarit, aut ante institutionem mortuus fuerit: vel propter defectum occultum ipsa fuerit nulla &c. patrono ad novam præsentationem competant alii quatuor aut sex menses, ab ejusmodi recusationis, renuntiationis, mortis vel cogniti defectus tempore numerandi, arg. c. *Si electio 26. de Elect. in 6.* nisi in prædictis fraus aliqua intercessisset, Vivianus *Lib. 7. cit. cap. 4. n. 3.* & Barbosa in c. cit. n. 2. id Rotæ decisionibus firmantes.

Postremum est; quòd ad præsentan- 97. dum Jure indultum tempus patronis, super juris patronatus quali possessione vel proprietate aut persona præsentanda litigantibus, prorogari ab Ordinario valeat; quia hic jure ad se devoluto in suum tantum præjudicium cedere nupiam prohibetur, imò non obscure permittitur. c. *Sicut 2. de Supplend. neglig. Verbis Licet* (patronis præsentationem negligentibus) *ordinare Restores;* nam verbum *Licet* solum ordinandi facultatem denotat, non necessitatem, ut rectè ponderat Lambert. *Lib. 5. p. 2. q. 1. art. 27. n. 3.* In suum, inquam, præjudicium, hoc est, intra & non ultra semestre, quòd ipse ad devoluti beneficii collationem habet; eò enim lapsè conferendi jus ad superiorem etiam ab ipso, devolveretur, c. *Nulla 2. de Concess. Prab.* Vivianus *lib. 7. cap. 6. n. 14.* Parisius *Lib. 7. de Resg. q. 29. in fine,* Barbosa cit. alleg. 7. n. 143.

Dubium septimò est, an ad præsentandum patronis à Jure indultum quatuor 98. aut sex mensium tempus coarctari vel

Ccccc 2 proro-

prorogari valeat ab ipsis fundatoribus. Ratio dubitandi est; quia tempus illud præfixum est sacris canonibus, *c. Quoniam* 3. *c. Eam re* 22. *c. Cum propter* 27. *& s. Verum cit.* ea autem, quæ contra leges & sacros canones fiunt, pro infectis habenda sunt, *l. Non dubium* 5. *C. de LL. can. Imperiali* 25. *q. 2. & Reg. Qua contra jus* 64. *in 6.* cum enim contra sacros Canones aliquid statuere nequeant Romanâ inferiorum Ecclesiarum prælati, *can. Institutionis* 25. *q. 2. & c. Quod super* 9. *ibi, Dummodo non ducas aliquid statuendum, quod canonicis obviet institutis, de Majorit. & Obed.* multò minùs id poterit patroni tam Ecclesiastici quàm Secularis persona privata; cum generaliter superiori inferior potestas nequeat prævalere, *can. Inferior* 4. *dist. 21. c. Cum inferior* 16. *de Majorit. & Obed. & Clement. Ne Romani* 2. *pr. de Elect.*

At, licet hæc ratio primò intuitu videatur convincens, eâ tamen non obstante DD. passim utuntur distinctione; ut, licet fundator (multòque minùs ejus successores) post fundationem jam perfectam præsentationi à Jure indultum tempus contrahere vel prorogare nequeat; quòd legibus in fundationis limine appositis aliæ adjici de Jure non possint, *arg. l. 4. C. de Donationibus*, cujus *pr. est, Perfecta donatio conditiones postea non recipit*, *Glossa in can. Sic quidam* 2. *V. Perimere*, *to. q. 1.* in ipso tamen fundationis limine patroni pro præsentatione indultum tempus contrahere vel prorogare: & vel quatuor aut sex menses utriusque, vel laico solummodo unum aut duos aut quinque vel sex: Ecclesiastico verò duos tantum aut tres aut ipsos octo menses præfigere, accedente Episcopi consensu, possunt, ut cum *Viviano cit. cap. 1. n. 16.* & *Marc. Anton. Lib. 1. Variar. resol. 112. casu 15.* tradit *Corradus cit. cap. 2. n. 62.*

ex ratione generali; quòd, cum patronus ante Ecclesiæ vel beneficii erectionem rerum suarum moderator & arbiter sit, *l. In re mandata* 21. *C. Mandati*, eorum traditioni, sive in fundationem Ecclesiæ vel beneficii erectionem ac dotacionem collationi apponere valeat condiciones, quas vult, dummodo honestæ & Jure reprobata non sint, *l. In traditionibus* 45. *ff. de Pañis*, *Pirrhing ad hanc Rubr. n. 41.*

Neque, ut primò intuitu difficultas ma appareat, adverteatur ratio dubitandi quia Jus sex aut quatuor mensium tempus patronis sic indultit; ut tempus illud contrahi vel prorogari, non vetaret: ut fideles ad pias fundaciones essent propensiores & invitarentur, sicut honestarum & Jure non reprobatarum conditionum aliarum appositionem, sic etiam quatuor aut sex mensium contractationem vel prorogationem permittit, aut quatuor vel sex mensium spatium pro iis solis casibus præscripsit, quibus fundator certum tempus præsentationi non præstitit.

Dubium octavo est, an patronus intra quatuor aut sex menses præsentatione negligencibus, beneficii devoluti libera collatio fiat etiam ad eum, cui in institutione solùm competit jure speciali, puta ex consuetudine, privilegio vel prescriptio. Ratio dubitandi est; quòd specialia jura non sint extendenda, *arg. l. Quid quid* 14. *ff. de LL.*

Verùm, quia culpa vel negligentia patris alius nocere non debet, *l. Sine hereditario* 22. *ff. de Negot. gest. & l. Res hereditariam* 65. *in fine. ff. de Eccl. vel hereditariam* 65. *in fine. ff. de Eccl. vel casu instituendi jus eidem, cui si præsentatio intra debitum tempus facta fuisset, competere, cum Glossa in Clement. Unic. V. Dispositionem, de Renunt. & Per normit. in c. Cum in cunctis* 7. *q. 2. de Elect. n. 6.* docet *Vallen. Lib. 2. de Benef. tit. 20. n. 8.* Quod non obstat delimitur

desumitur ex *c. Unic. §. Ubi verò, Ne sede vacante, in 6.* ubi expressè deciditur casu, quò speciali consuetudine vel statuto beneficii collatio ad aliquem spectat cum consilio Episcopi, & illius consilium ob mortem vel remotam ejus absentiam haberi nequit, illud liberè conferri posse. Cur non pari ratione is, qui speciali jure institutionem præviâ alterius præsentatione obtinet, patronò propter lapsum termini præsentare amplius non valente, beneficium sine ea & liberè valeat conferre? cum aliàs contra *Reg. Nemo cit.* jure suo sine sua culpa & iusta causa privaretur. Huic profectò non obstat ratio dubitandi? cum enim tali casu non tam jus novum acquiratur, quàm prius competens sine ullius præjudicio conservetur, specialis juris extensio fieri dici non potest.

ARTICULUS VI.

De Variatione in Præsentatione.

SUMMARIUM.

102. In præsentatione variatio permiffa est Laico:
 103. Non etiam Ecclesiastico Patrono:
 104. Qui tamen duos simul præsentare non prohibetur.
 105. Ecclesiasticus variare etiam nequit in Patronatu Mixto:
 106. Et si in eo etiam variatio laico permittatur.
 107. Variandò laicus secundùm Aliquos duos duntaxat:
 108. Secundùm alios & verius plures præsentare valet,
 109. Ob specialem Ecclesiæ utilitatem.
 110. Licet inter duos, à diversis præ-

sentatos, pendente variationi locus non est:

111. Nisi eò colligens præsentetur.
 112. Valida est jurata cessio juris variandi:
 113. Non tamen obstat valori variationis,
 114. Præsertim, quâ primò præsentato notabiliter dignior additur.

Variare patronus dicitur, quando post unius clerici præsentationem Episcopo vel alteri Prælato, instituendi jus habenti, jam oblatam eidem ad idem beneficium alium præsentat. Quod, licet post primò præsentati institutionem nemini liceat, *arg. c. Quod autem 5.* quia per institutionem jam plenum jus acquisitum est præsentato, *c. Si tibi absentis 17. de Præbend. in 6. Azor Instit. p. 2. lib. 6. cap. 21. q. 13.* & Barbosa in *c. Quod autem cit. n. 2.* ante institutionem tamen patrono laico permiffum est: non quidem privativè sive; ut à prius præsentato clerico idoneo valeat recedere: sed cumulativè sive; ut prius præsentato ejusmodi clerico secundum etiam idoneum superaddere possit, *c. Cum autem 24. ibi, Cum postulaveris, eò non resuraturò, alium aqùè idoneum admitti.* Quin, si talis patronus post clerici etiam idonei præsentationem decedat, ab ejus hærede & in patronatûs jure successore alium præsentari & ei, qui à defuncto præsentatus est, superaddi posse, rectè observat Vivianus de *Jure Patronat. Lib. 12. cap. 5. n. 35.* cum enim hæres in defuncti jus omne succedat, *l. Hæredem 59. §. l. Hæreditas 62. ff. de R. I.* & ad successorem in re singulari omnia huic annexa jura transeant, *arg. l. Pro emptore §. l. 2. §. 20. ff. Pro emptore & l. Unic. V. Hoc tantùm; c. de Usucap. trans. form. ad*

Ccccc;